

Lezers van mijn vorige familieverhaaltjes zal het waarschijnlijk wel opgevallen zijn dat mijn nonkel Guillaume (Giele) in vele opzichten met kop en schouders boven de rest van de familie uitstak. Hij schreef liedjesteksten en toneelstukjes, trad op als acteur en had zelfs met zijn onzichtbare vlo Pelagie een one man show. Hij had trouwens ook een abonnement voor de ‘Franschen theoater’ (de Opera) en dikwijls hoorde ik hem, na het bijwonen van een voorstelling, uitgebreide commentaar geven. Het was enkele jaren na de gloriëtijd van de Gentse Vina Boyv. Mijn ma was een van zijn meest gepassioneerde toehoorders, maar ik begrijp niet waarom zij zelf nooit tot het besluit is gekomen een operaticket te kopen. Waarschijnlijk te duur, want pas enkele jaren geleden heb ik van mijn neef vernomen dat mijn nonkel samen met mijn tante Karlien ergens een gratis abonnement had gekregen.

Niet te onderschatten wat dat betekent voor een tienjarige knaap, al die gesprekken beluisteren en vele namen opvangen: La Traviata, Madame Butterfly, de Parelvisser, dat stuk over die vrouw die een affaire had met een stierenvechter... Mijn fantasie was sterk geprikkeld. Dat heeft mij er als achttienjarige waarschijnlijk toe aangezet boekjes zoals *La Dame aux Camélias* van Alexandre Dumas fils (de l’Academie française!) uit te lezen. Met operabezoek ben ik maar op veel latere leeftijd begonnen, en het bleek niet écht mijn ding.

Maar ter zake. Mijn nonkel was ook een fameuze koperslager. Eigenlijk werkte hij overwegend in garages, gespecialiseerd in het uitblutsen van carosserieën. Tijdens de oorlog heeft hij menige LKW (Lastkraftwagen) van de Wehrmacht netjes terug opgekalefaterd. De Duitsers waren zo content over zijn werk dat hij er zelfs in slaagde ook voor mijn pa Modest een jobke te bekommen in die garage. Gelukkig kon pa niet veel verkeer doen, zij waren met enkele blutsen minder al tevreden, nog altijd beter dan aan het Oostfront rondrijden in spiksplinternieuw materiaal.

Giele kon eigenlijk veel meer dan dat uitblutsen. Hij had een soort opleiding in het kunstonderwijs gevolgd en kon ook goed schetsen en tekenen. Zo is hij er toe gekomen in zijn vrije tijd talrijke artistieke creaties te vervaardigen in rood koper. 't Kan zijn, dat dit maar pas na de oorlog is begonnen, toen er genoeg koper was.

Afb. 1. Gedreven rood koperen crucifix.

Ik zie hem nog altijd bezig in een kelder van het huis in de Roggestraat. Er was een soort tafel waarop de koperplaat lag, vastgemaakt in een zwarte materie, waarschijnlijk eerst gesmolten en dan gestold pek. Eerst moest hij een tekening maken en die overbrengen op de plaat, daarna begon het 'ciselieren'.

Met hamer en diverse kleine beiteltjes hamerde hij de lijnen van de tekening in het koper, af en toe slaagde hij erin het koper wat te ‘bomberen’ zodanig dat het wat meer reliëf kreeg en het geheel een levendige indruk bekwam. De tafereelen waren meestal afkomstig van Vlaamse artiesten à la Bruegel: boerenbruiloften, Vlaamse interieurs... Af en toe iets meer gedurfd, zoals twee vechtende honden, met inbegrip van de derde die heenliep met het been. De gebruikte perspectiefmethode was niet altijd correct, maar zorgde toch ook voor een bijkomend effect. Trouwens, ’t is maar vanaf de Renaissance dat ‘onze’ kunstenaars de strijd aanvingen met het wetenschappelijk perspectief, dat weet iedereen.

Naarmate de tafereelen verder werden uitgeciseleerd groeide de belangstelling van de familieleden, en dus ook de commentaar. Nonkel Charles gaf altijd gedurfd kritieken. Waarschijnlijk kwam dat omdat hij de meest belezen was. Ik heb van hem ‘De Verborgenheden des Volks’ (Eugène Sue) geërfd, twee imposante boekdelen uit het Frans vertaald in prachtig Vlaams. Lange tijd was de situatie tussen hem en Giele zeer gespannen, omdat Sarel er hem had op gewezen dat hij de zelfde fout had gemaakt als Bruegel. In diens ‘Boerenbruiloft’ heeft een van de personages een been te veel. Dat is gekend: twee boeren dragen een houten beschot met daarop een hele boel schotels met vlaaien. Je kunt de benen van een drager zien onder het beschot, en, inderdaad, er is er een been te veel. Misschien heeft Bruegel niet de nodige tijd gehad om het tafereel af te werken, of had hij er geen zin meer in om het derde been te overschilderen. Maar je kunt er, als beschouwer, ook van uit gaan dat hij ver op zijn tijd vooruit was. Het is zeer dynamisch, je ziet die boer in feite als het ware een stap voorwaarts doen, het is bijna symbolisch. In dat opzicht doet het denken aan Marcel Duchamps ‘Naakt de trap afdalend’ (vanaf 16+).

Het meningsverschil werd nog venijniger toen mijn zestienjarige neef zich er ook in mengde. Volgens hem hoorde het derde been toe aan een boer die zich vooroverboog om nog een extra portie vlaai te bemachtigen. Zo is de discussie ongeveer verlopen, als ik mij goed herinner. Ik ga er mij nu niet meer in verdiepen, ik heb dat al enkele malen gedaan tijdens de voorbije jaren en ik geraakte er niet wijs uit. ’t Is al even intrigerend als die kwestie van het gestolen paneel van het Lam Gods. Voor mij, als tienjarige, waren dat in ieder geval leerzame gesprekken. Een initiatie in de Vlaamse kunst en de kunstgeschiedenis in het algemeen.

Uiteindelijk toverde Giele veel van die landelijke tafereelen om tot koperen borden met diameters variërend tussen de dertig en vijftig centimeter, al naar gelang het voorradig zijn van koper of het uitdijen van zijn tekeningen. Compleet met haakje achteraan zodat zij konden opgehangen worden aan de muur

van de woonkamer. Giele deed dat natuurlijk ook voor het geld, het was dus niet alleen 'l'art pour l'art'. Na verloop van tijd waren er maar weinig Van Dammes in wier woning geen koperwerk aan de muur ging, ja zelfs bij veel vrienden en kennissen vond het gretig liefhebbers.

Mijn tante Mariette die in de schoonmaaksector werkzaam was had er terloops met haar madame over gesproken. Madame Duchauchis verklaarde zich geïnteresseerd. Zij kwam eens een kijkje nemen in de Roggestraat en vertrok met een koperen Vermeer van vijftig centimeter, de kassa rinkelde. Het was die Vermeer waarvan mijn neef beweerde dat het perspectief archi-slecht was, omdat het leuke stoeltje op de voorgrond bijna van het tableau dreigde te vallen. Mijn neef, dat was een durver, echt waar ('een staite moale'). Maar madame Duchauchis was zeer opgetogen en zelfs gecharmeerd door het scheef staande stoeltje. Meer nog: zij beloofde er met mijnheer Duchauchis over te praten, er kwam een zakelijke deal in het vooruitzicht.

Vanaf die dag en met de komst van mijnheer Duchauchis geraakte de zaak in een stroomversnelling. Hij zou juist een nieuwe kunstzaak openen in de Papegaaistraat. Giele ging akkoord om een vijftal Bruegels van dertig cm, twee van vijftig en een Vermeer van vijftig ter beschikking te stellen om voor verkoop aan te bieden in de etalage. Duchauchis stelde zich tevreden met een bescheiden 10 % bij eventuele verkoop, en hij bestelde meteen ook nog een vijftal Rembrandts, die nonkel zelf mocht tekenen, maar de schetsen moesten eerste met madame worden besproken en goedgekeurd.

Bij de vernissage was de etalage van Duchauchis prachtig om zien: de schotels waren door tante Mariette nog eens extra opgepoetst tijdens haar normale werkuren, en daarna door madame eigenhandig geschikt op een bedje van Perzische tapijten. Er was ook voor de passende belichting gezorgd. Voor de Papegaaistraat betekende dat natuurlijk een kleine facelift. De etalage lokte veel voorbijgangers aan en zelfs de kwaliteitskranten publiceerden er enkele lijstjes over.

Maar de verkoop vlotte niet. De prijzen waren blijkbaar te hoog, wat niet te verwonderen was, want het was zeer arbeidsintensief. Duchauchis overtuigde Giele het over een andere boog te gooien en voortaan zijn inspiratie te zoeken bij de Arabieren. Die maakten altijd van die mooie koperen kruiken. Na enkele dagen bedenktijd ging Giele aan de slag. Kruiken maken ging vlotter dan Bruegels en Rembrandts ciseleren. Bolvormige kruiken, zeer hoge kruiken met lange tuiten en handvatten, allen naar Oosterse voorbeelden: het volledig gamma omvatte minstens tien modellen. Hij gebruikte nu ook twee soorten

koper: rood en geel. Dat was het begin van zijn ‘gele periode’, volgens een recensent in *De Volksmacht*. Mijn ma had een prachtig bolvormig modelletje gekocht voor een gunstprijis. Geplaatst op een tabouretje met een klein Perzisch tapijtje uit de Sarma vormde het een prachtig geheel samen met aan de wand een werkje van Vermeer, waarvoor een ‘déchet’ (overschotje) van twintig cm2 uit de kopervoorraad werd gebruikt.

De kruiken verkochten aanvankelijk iets vlotter volgens Duchauschis. Maar uiteindelijk is het toch op een fiasco uitgelopen en Giele heeft nog ettelijke jaren geklaagd over het geld dat hij nog te goed had én geleverde schotels en kruiken die hij nooit terug heeft gekregen. ‘k Geloof dat hij zelfs nog een proces heeft ingespannen, op advies van mijnheer Lambilotte.

Uiteindelijk heb ik het Vermeertje en de bolkruik geërfd van mijn ouders. Ondanks mijn herhaalde pogingen is het mij nooit gelukt er een geschikte plaats voor te vinden in mijn interieur. Dàt was dan het resultaat van enkele jaren avondles in de Academie, waar volgens de lesgevers alleen eigentijds design goed genoeg is, maar dat kon ik tijdens de eerste jaren van mijn loopbaan niet betalen met mijn ambtenarenloon.

Maak reclame voor GT!

*Ghendtsche Tydinghen is veel te weinig bekend.
Zelfs mensen die zich bijzonder interesseren aan onze
stad weten dikwijls niet dat dit tijdschrift bestaat...
En nochtans: voor wie een woordje wil meepraten over
de Gentse geschiedenis is GT een absolute must.*

Mond tot mond reclame is de beste publiciteit!